

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 64.700.014
Харківського національного
університету внутрішніх справ

61080, м. Харків,
просп. Льва Ландау, 27

ВІДГУК

**офіційного опонента – кандидата юридичних наук, доцента Швидкої
Тетяни Ігорівни на дисертаційне дослідження Молдованова Дениса
Володимировича «Фінансово-правове забезпечення державної політики
у сфері альтернативної енергетики», подане на здобуття ступеня доктора
філософії за спеціальністю 081 – Право**

Актуальність обраної теми. Сьогодні сфера альтернативної енергетики знаходиться в стадії активного розвитку. Відповідно до програмних документів України та міжнародних договорів, членом яких є наша держава, в Україні планується значне збільшення обсягів генерації енергії з альтернативних джерел. Тому набула актуальності проблема правового забезпечення сфери альтернативної енергетики та створення ефективно-діючого фінансово-правового механізму засобів забезпечення національної політики у сфері альтернативної енергетики. Слід погодитись з автором, що недосконале вітчизняне законодавство у сфері альтернативної енергетики є загрозою для національної безпеки (с. 153). Саме тому для створення належного підґрунтя розвитку вітчизняної нормативно-правової бази актуальними є дослідження сфери альтернативної енергетики у фінансово-правовому контексті. До таких досліджень повною мірою можна віднести дисертацію автора.

Наразі більшість нормативно-правових документів, що забезпечують державну політику у сфері альтернативної енергетики мають декларативний характер та здебільшого не містять норм, що прямо регулювали би певні

відносини. Також слід констатувати недостатню ефективність правових механізмів стимулювання чи обмеження розвитку окремих підгалузей альтернативної енергетики та неможливість застосування через недосконалість вітчизняної нормативної бази цілої низки правових механізмів забезпечення політики у сфері альтернативної енергетики, що широко використовуються у країнах Європейського Союзу.

Оцінюючи зміст дисертаційного дослідження, слід зазначити, що його тема має актуальний характер для теорії та практики фінансового права в частині правовідносин, що досліджуються у цій роботі.

У зв'язку з цим тема дисертаційної роботи Молдованова Дениса Володимировича є актуальною та своєчасною.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертаційного дослідження була сформульована відповідно до положень Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», Стратегії розвитку органів системи МВС на період до 2020 р. та Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затвердженої постановою Загальних зборів Національної академії правових наук України від 3.03.2016 р., і відповідає Пріоритетним напрямкам наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на період 2016–2019 років, схваленим Вченою радою ХНУВС 23 лютого 2016 р. (протокол № 2).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам, що ставляться до такого виду досліджень. Високий рівень обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність насамперед забезпечені:

– професійним вирішенням здобувачем всіх поставлених наукових завдань, що сприяло реалізації поставленої мети дослідження;

– цілісністю структурно-логічної схеми дисертації та відповідністю її визначеній меті: кожен розділ та підрозділ органічно пов'язані з іншими та доповнюють їх;

– відповідністю предметної спрямованості дисертаційного дослідження спеціальності 081 «Право»;

– використанням достатньої кількості джерел за темою дисертації (список використаної літератури включає 206 найменувань);

– достатньою кількістю публікацій по темі дисертації.

Об'єктивність та достовірність дослідження забезпечені завдяки застосуванню автором загальних та спеціальних методів і прийомів наукового пізнання (історико-правового методу, порівняльного методу, методу аналогії, аксіоматичний методу, логіко-юридичного методу, методу правового моделювання) (с. 19). Крім того, високий рівень обґрунтованості наукових положень забезпечено завдяки використанню автором наукових праць фахівців у галузі теорії держави та права, фінансового права, господарського права, податкового права, адміністративного права, економіки, філософії тощо.

Достатньою слід вважати нормативну базу, яку становлять Конституція України, кодифіковані нормативно-правові акти, закони, підзаконні акти, норми законодавства Європейського Союзу та міжнародні договори.

Науковий апарат рецензованої дисертації досить високий. Матеріал викладено доступно, логічно, чітко, послідовно та юридично грамотно. Вдало виділено головні положення.

Основні наукові положення і висновки дисертації повно висвітлено у 7 наукових працях, що наведені в анотації та які були зараховані за темою дисертації, 4 з яких опубліковано у наукових фахових виданнях України, 1 стаття в зарубіжному періодичному науковому виданні та 2 тезах наукових доповідей.

Ці та інші показники свідчать, що дисертація є комплексною, цілісною, теоретично і практично значущою роботою, а сформульовані в дисертації

наукові положення, висновки і рекомендації мають достатній ступінь наукової обґрунтованості та є достовірними.

Структура дисертації Молдованова Д.В. є логічно обґрунтованою та узгоджена з поставленими завданнями дослідження. Основний текст роботи складається зі вступу, трьох розділів, що охоплюють сім підрозділів, висновків (за розділами та загальних), списку використаних джерел і додатків.

У Розділі I дисертант розглядає становлення та сучасний стан фінансово-правового регулювання правовідносин в сфері альтернативної енергетики, аналізує загальний понятійний апарат у цій сфері (у тому числі – принципи та функції державної політики у сфері альтернативної енергетики, суб'єктний та об'єктний склад в сфері альтернативної енергетики) та надає загальну характеристику розвитку фінансово-правового регулювання енергетичної політики держави в сфері альтернативної енергетики. Розділ II містить визначення та класифікацію основних загроз національній безпеці в сфері альтернативної енергетики. Автором визначено основні реальні та потенційні загрози національній безпеці в сфері альтернативної енергетики та розміщено їх по групах за окремими критеріями. У Розділ III Молдованов Д.В. досліджує вітчизняний та міжнародний досвід застосування правових засобів забезпечення державної політики та безпеки в сфері альтернативної енергетики. Окрему увагу в ньому приділено питанням внесення пропозицій, щодо удосконалення законодавства у сфері фінансово-правового забезпечення національної політики в сфері альтернативної енергетики.

Новизна положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації. Рецензована праця належить до числа перших цільових доктринальних розробок проблем фінансово-правового забезпечення державної політики у сфері альтернативної енергетики. У ній сформульовано низку науково обґрунтованих положень, які по-новому презентують або

вдосконалюють фахові спеціалізовані знання в цій сфері, які в цілому заслуговують на підтримку.

Дисертантом надано окреме визначення державної політики з метою проведення досліджень у контексті розгляду фінансово-правової проблематики – це певний курс, напрямок діяльності, якого додержується державна влада, який частіше направлений на вирішення та запобігання суспільних проблем і досягнення визначених цілей (с. 52). У дослідженні запропоноване авторське визначення поняття державної політики в сфері альтернативної енергетики, яке пропонується розглядати як фінансово-економічний і адміністративно-правовий напрямок діяльності органів влади, направлений на нарощування обсягів виробництва та споживання енергії, екологічної безпеки, умов раціонального споживання та економії енергії, виробленої з альтернативних джерел, за умови додержання законодавства всіма суб'єктами означених відносин (с. 55). Автор цілком обґрунтовано довів перспективність застосування моделі зелених та торгових сертифікатів для стимулювання розвитку сфери альтернативної енергетики (с. 169-170). Також автор дослідив європейський досвід застосування аукціонів та тендерів, які пропонується використовувати замість «зеленого» тарифу – традиційного для нашої держави стимулюючого засобу (с. 176-177). Потрібно наголосити на новизні та важливості дослідження фінансово-правових засобів, які мають бути задіяні для максимально швидкого та ефективного розвитку інституту енергетичного кооперативу на базі об'єднання співвласників багатоквартирного будинку – інноваційного суб'єкту відносин у сфері альтернативної енергетики (с. 100-105).

На особливу увагу заслуговують досліджена дисертантом загроза агресивного іноземного інвестування (с.140). Враховуючи геополітичну ситуацію та гібридну війну вкрай важливим є акцент дослідження на небезпечності втрати певної частини суверенітету через допущення до участі у стратегічних галузях потенційно ворожих інвесторів.

Автором надано розширену класифікацію загроз національній безпеці у сфері альтернативної енергетики (с. 160-161).

Дисертантом сформовано цілісний комплекс фінансово-правових засобів забезпечення державної політики в сфері альтернативної енергетики, який пов'язано з розробленою ним системою загроз національній безпеці у сфері альтернативної енергетики. Зроблено аналіз доцільності використання правових засобів забезпечення державної політики в сфері альтернативної енергетики для подолання чи нейтралізації окремих загроз.

Автор дослідження цілком обґрунтовано визначив основні тенденції розвитку вітчизняного законодавства у сфері альтернативної енергетики та запропонував шляхи модернізації існуючого законодавства з метою створення більш ефективного правового механізму забезпечення державної політики у сфері альтернативної енергетики.

Загальний аналіз змісту роботи свідчить про високий рівень наукової підготовки дисертанта та його глибоку обізнаність з теоретичними і практичними проблемами тематики, що досліджувалась. Це відобразилось на змістовності і високому науковому рівні проведеного дослідження і практичному значенні щодо впровадження отриманих результатів в законотворчість та практичну діяльність.

Змістове наповнення пунктів наукової новизни має фундаментальне теоретичне та практичне значення для науки фінансового права та споріднених з нею за об'єктом наукової уваги напрямів юридичної науки (господарське право, цивільне право, адміністративне право, екологічне право).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес і можуть бути використані, по-перше, у науково-дослідній діяльності для подальшого вивчення та наукових розробок щодо фінансово-правового забезпечення державної політики у сфері альтернативної енергетики; по друге, у правотворчості – для внесення змін та доповнень до законів і підзаконних

нормативно-правових актів, якими регулюється формування та забезпечення державної політики у сфері альтернативної енергетики; по-третє, у правозастосовній діяльності – для розробки методичних матеріалів з підготовки рішень про фінансово-правові засоби.

Факт впровадження в деяких із зазначених напрямків юридичної теорії й практики підтверджується документами (акт впровадження у діяльність ТОВ «ФК «Стандарт Кепітал» від 27.05.2020 р.).

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Позитивно оцінюючи теоретико-правову, наукову та практичну значимість дисертації Молдованова Дениса Володимировича, її актуальність та наукову новизну необхідно наголосити, що окремі положення дисертації є дискусійними та висловити певні зауваження.

1. Автор пропонує відмовитись від використання такого механізму стимулювання сфери альтернативної енергії як «зелений» тариф. Водночас у дисертації зазначено, що більшість країн Європейського Союзу використовують одну з двох моделей «зеленого» тарифу – feed in tariff та/або feed in premium (с. 174). Тому виникає питання доцільності відмови від «зеленого» тарифу враховуючи досвід країн Європейського Союзу.

2. Дисертант запропонував використовувати досвід Австрії зі строкового повного чи часткового звільнення від податків виробників окремих видів альтернативної енергії (с. 168-169). Такий підхід є спірним, враховуючи висвітлену раніше позицію автора щодо недоцільності застосування стимулюючих засобів довгострокового характеру, оскільки галузь альтернативної енергетики із часом стає більш прибутковою, а держава через довгострокові стимулюючі засоби не отримує та/або втрачає надходження до Державного бюджету.

3. Автор акцентує увагу на тому, що національна безпека в сфері альтернативної енергетики є складовою економічної та енергетичної безпеки. Однак враховуючи інноваційність цієї сфери та стрімкий технічний розвиток обладнання для генерації енергії з альтернативних джерел, вбачається

доцільним також розглянути національну безпеку в сфері альтернативної енергетики як частину інноваційної безпеки. Також важливим є розгляд державної політики в сфері альтернативної енергетики як складової державної політики в інноваційній сфері з метою більш глибокого дослідження проблематики дисертації.

4. Дисертант пропонує законодавчо закріпити нового суб'єкта у сфері альтернативної енергетики – енергетичний кооператив на базі об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, а також здійснити значне стимулювання розвитку такого суб'єкта. Однак вбачається, що такі енергетичні кооперативи не стануть суб'єктами, що генерують значну кількість альтернативної енергії. Якщо вони будуть лише незначними виробниками електроенергії з альтернативних джерел, то ефективність генерації такої енергії буде значно меншою, ніж у великих виробників. А отже виникає питання доцільності розвитку саме дрібних виробників замість більш економічно обґрунтованого розвитку великих.

Разом з тим, зазначені зауваження мають дискусійний характер та не можуть вплинути на загальний позитивний висновок про доктринальну цінність та наукову новизну результатів дисертаційного дослідження.

Слід зазначити, що у дисертації не виявлено ознак таких порушень стандартів академічної доброчесності як академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація чи фальсифікація.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертація Молдованова Дениса Володимировича «Фінансово-правове забезпечення державної політики у сфері альтернативної енергетики» виконана на належному науковому та теоретичному рівні, є самостійним дослідженням, містить достатній рівень новизни і відповідає вимогам, передбаченим Порядком присудження наукових ступенів, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24 липня 2013 року,

Порядком проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України №167 від 6 березня 2019 року, а його автор – Молдованов Денис Володимирович за результатами проведення публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

Офіційний опонент,

кандидат юридичних наук,

доцент,

асистент кафедри господарського права

Національного університету

«Юридична академія України

імені Ярослава Мудрого»

Т.І. Швидка

Підпис	<i>Швидка Т.І.</i>
Засвідчую	<i>Швидка</i>
Нач.ВК	<i>17 09 2020</i>